خبر

قائم‌پناه: الحاق به پالرمو و CFT ثمره عمل رئیس‌جمهور به وفاق ملی است

معاون اجرائی رئیس‌جمهور با اشاره به تصویب الحاق ایران به کنوانسیون پالرمو و CFT گفت: این امر ثمره عمل رئیس‌جمهور پزشکیان به وفاق ملی و پرهیز از تقابل بی‌ثمر است. محمدجعفر قائم‌پناه، سرپرست نهاد ریاست‌جمهوری، با انتشار پیامی در یکی از شبکه اجتماعی، با اشاره به طرح مجدد و تصویب الحاق ایران به کنوانسیون پالرمو و CFT که پس از سال‌ها از دستور کار مجمع تشخیص مصلحت نظام خارج شده است، نوشت: هرچند این امر با تأخیر بسیار زیاد صورت گرفت، اما ثمره عمل رئیس‌جمهور پزشکیان به وفاق ملی و پرهیز از تقابل بی‌ثمر است. معاون اجرائی رئیس‌جمهور اضافه کرد: امید که با رفع این موانع، راه سخت بهبود وضعیت اقتصادی هموارتر شود.

السودانی: از مذاکره و دیپلماسی درباره ایران حمایت می‌کنیم

نخست‌وزیر عراق تأکید کرد این کشور از مذاکره و دیپلماسی در برخورد با مسائل موجود، به‌ویژه موضوع مذاکره درباره پرونده هسته‌ای ایران حمایت می‌کند. به گزارش ایسنا، محمد شیاع السودانی، نخست‌وزیر عراق، در مصاحبه با الجزیره گفت: من قبل از سال ۲۰۰۳ زمانی که نظام دیکتاتوری سقوط کرد، عراق را ترک نکردم و در استان میسان بودم. سقوط نظام دیکتاتوری و حزب و دستگاه‌های سرکوبگر آن غم بزرگی را از تمام عراقی‌ها گرفت. پدر من یکی از اعضای گروه حزب الدعوه بود. همراهی من با وی، مرا از بسیاری از حوادث و مواضع در آن دوره آگاه کرد. در نظام دیکتاتوری، پدرم را به‌رغم بیماری‌اش اعدام کرد. کسانی هستند که به دلایل سیاسی برای جعل حقایق تلاش می‌کنند. خانواده من از سوی نظام دیکتاتوری در معرض اقدامات امنیتی قرار گرفت. او گفت: برای نخستین بار عراق شاهد توسعه بی‌سابقه است و ما ظرف دو سال و نیم توانستیم تحولی را ایجاد کنیم که شهروندان در سطح خدمات آن را احساس کردند. ما برای اصلاح مراکز نظارتی تلاش کردیم و از طرف‌هایی که در سرقت قرن دست داشتند، بازجویی کردیم و تحقیقات به عمل آوردیم و توانستیم ۵۰۰ میلیارد دینار را پس بگیریم. ما از طریق همکاری با اینترپل برای استرداد اموال سرقت‌شده به پیگرد افرادی که در فساد در خارج دست دارند، ادامه می‌دهیم. السودانی گفت: ما مخالفت با تجاوز اسرائیل به قطر را اعلام و آن را محکوم کردیم. اکنون زمان ایجاد ائتلاف سیاسی، امنیتی و اقتصادی بین کشورهای اسلامی و تشکیل قدرت امنیتی مشترک برای مقابله با چالش‌هاست. کشورهای عربی و اسلامی باید در شورای امنیت و دادگاه کیفری بین‌المللی اقدام کرده و برای مقابله با رژیم اشغالگر به هماهنگی و همکاری بپردازند. او گفت: عراق در راستای نقش پیشرو خود و در چارچوب تلاش عربی و اسلامی برای ترسیم مجدد توازن‌های منطقه تلاش می‌کند. تصمیم صلح و جنگ در دست دولت است و دولت ما به هیچ طرفی اجازه اقدام در جهت لطمه‌زدن به منفعت کشور و توجیهی برای تجاوز علیه کشورمان را نمی‌دهد. ما مذاکرات ملی بین تمام گروه‌های سیاسی برگزار کردیم که اساس آن حفظ امنیت و حاکمیت عراق و عدم کشاندن آن به جنگ بود. عراق مواضع سیاسی، رسانه‌ای و انسانی در حمایت از ملت فلسطین دارد. ما در رسواکردن جنایت‌های رژیم اشغالگر نقش داشتیم. او تأکید کرد: عراق مایل به مذاکره و دیپلماسی در برخورد با مسائل موجود، به‌ویژه موضوع مذاکره درباره پرونده هسته‌ای ایران است. ما برای نزدیک‌کردن دیدگاه‌ها بین ایران و آمریکا تلاش می‌کنیم و از مذاکره براساس قوانین بین‌المللی و معاهده منع گسترش سلاح هسته‌ای حمایت می‌کنیم. ما روابط خوبی با ایران براساس اصل منافع و احترام متقابل و اولویت‌های عراق و منفعت ملت آن داریم. السودانی گفت: دولت در برنامه خود انحصار سلاح را در پیش گرفت و پایان مأموریت ائتلاف بین‌المللی توجیهی برای ادامه حمل سلاح خارج از چارچوب دولت نیست. دولت ما اقدامات عملی را در حمایت از قدرت دولت و رسیدن به امنیت و ثبات شروع کرد و داعش تهدید محسوب نمی‌شود. او گفت: ما به تبادل پیام‌ها و هیئت‌ها با سوریه پرداختیم و بر حفظ تنوع اجتماعی وحدت کشور و مخالفت با تندروی و تروریسم تأکید کردیم.

وزیر دفاع: مرتب از احتمال حمله می‌گویند تا جنگ روانی ایجاد کنند

وزیر دفاع ایران در واکنش به انتقال تجهیزات نظامی آمریکا به منطقه و گمانه‌زنی رسانه‌ای در زمینه وقوع احتمالی جنگ تصریح کرد: مرتب می‌گویند حمله خواهد شد تا جامعه دچار معضل شود، تورم افزایش یابد و ثبات اقتصادی از بین برود. اما مردم حواسشان به این جنگ شناختی باشد؛ اگر جنگی تحمیل شود، وظیفه ما نظامی‌هاست دفاع کنیم و برایش آمادگی کامل داریم. امیر عزیز نصیرزاده در گفت‌وگویی تلویزیونی در پاسخ به پرسشی درباره انتقال تجهیزات نظامی از طرف آمریکا به منطقه و دیدگاه وی در این زمینه، اظهار کرد: کارهایی که در ترابری انجام می‌دهند، ناو می‌آورند و می‌برند، نخستین بار نیست. در طول چند دهه گذشته، به‌طور مرتب دیده‌ایم. مسلم است به‌عنوان بخش نظامی باید آماده دفاع از کشور باشیم. این یک اصل است و ارتباطی به نقل‌وانتقالات نظامی ندارد. وزیر دفاع با تأکید بر اینکه اکنون کاملا آماده هستیم، ادامه داد: به‌عنوان بخش نظامی باید آماده باشیم. اما سایر بخش‌های کشور نباید تحت تأثیر عملیات روانی این نقل‌وانتقالات نظامی قرار بگیرند. ما باید زندگی خودمان را ادامه بدهیم و امور اقتصادی و اجتماعی رو به توسعه باشد. جنگ کنونی هوشمند و ترکیبی از جنگ سخت و نرم است. این روزها بخش نرم این جنگ پررنگ‌تر شده که جنگ شناختی است. امیر نصیرزاده تصریح کرد: اینکه مرتب می‌گویند حمله خواهد شد، حمله خواهد شد، می‌خواهند جامعه را دچار معضل کنند و تورم را افزایش بدهند و ثبات اقتصادی را بر هم بزنند. این بخشی از همان جنگ است. مردم حواسشان به این جنگ شناختی باشد. اگر هم جنگی به ما تحمیل شود، وظیفه ما نظامی‌هاست که دفاع کنیم و این کار را انجام می‌دهیم؛ همان‌طورکه در جنگ ۱۲روزه دشمن را وادار به پذیرش آتش‌بس کردیم؛ این‌طور نبود که دلشان به حال ما بسوزد، ما وادارشان کردیم.

سازمان آگهی‌های روزنامه شرق
۸۶۰۳۶۱۱۹

«شرق»، پیشگامی ترکیه در همراهی با تحریم‌های شورای امنیت و فشار بر ایران را در سایه تحولات منطقه‌ای بررسی می‌کند

همسایگی در پیچ منافع

مالک مصدق: ترکیه روز چهارشنبه هفته گذشته اعلام کرد که در همسویی با فشارهای بین‌المللی علیه ایران و برای محدودکردن برنامه هسته‌ای این کشور، دارایی‌های شماری از افراد و نهادهای مرتبط با این برنامه را مسدود کرده است. براساس گزارش یورونیوز و خبرگزاری‌های ترکیه، این اقدام در پی فرمانی از سوی رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهوری ترکیه، انجام شده و شامل افراد و شرکت‌هایی می‌شود که در بخش‌های مختلف مرتبط با برنامه هسته‌ای ایران فعالیت دارند.

این تحریم‌ها دارایی‌های شرکت‌ها و نهادهای ایرانی فعال در تأسیسات هسته‌ای، حوزه انرژی، کشتی‌رانی و مراکز پژوهشی را هدف گرفته است. ازجمله نهادهای تحریمی می‌توان به «سازمان انرژی اتمی ایران»، چند بانک از جمله بانک سپه، و شرکت‌های فعال در تبدیل اورانیوم و تولید سوخت هسته‌ای اشاره کرد. خبرگزاری تسنیم نیز گزارش داده که در پی بازگشت تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران، ترکیه دارایی‌ها، اموال و حساب‌های ۲۰ شخص و ۱۸ نهاد ایرانی را بلوکه کرده است. این اقدام نشان‌دهنده همسویی آنکارا با فشارهای جهانی بر تهران و تأثیر مستقیم آن بر افراد و نهادهای مرتبط با فعالیت‌های هسته‌ای ایران است.

گفتنی است که بهروز کمالوندی، سخنگو و معاون امور بین‌الملل، حقوقی و مجلس سازمان انرژی اتمی، در واکنش به انتشار خبری از سوی برخی رسانه‌ها درباره ابلاغیه دولت ترکیه برای توقیف دارایی‌های این سازمان و شرکت‌های وابسته، این ادعا را تکذیب کرد. او ضمن ابراز تعجب از انتساب چنین خبرهایی به مراجع رسمی ترکیه، تأکید کرد که موضوع پس از بررسی دقیق مشخص شد و هیچ دارایی یا حساب متعلق به سازمان انرژی اتمی ایران یا شرکت‌های زیرمجموعه آن در خاک ترکیه مسدود نشده است.

این مقام مسئول یادآور شد که براساس اطلاعات و اسناد موجود، هیچ‌گونه اقدام اجرائی برای انسداد وجوه یا اموال این نهاد و شرکت‌های وابسته در این کشور انجام نشده و دارایی‌ها بدون تغییر باقی مانده‌اند. پیش‌تر برخی رسانه‌ها گزارش داده بودند که در پی بازگشت قطع‌نامه‌های مختومه شورای امنیت سازمان ملل علیه ایران، دولت ترکیه اقدام به توقیف دارایی‌های سازمان انرژی اتمی و چند شرکت وابسته به آن کرده است. کمالوندی با رد این ادعا، بر لزوم دقت و صحت‌سنجی در انتشار اخبار حساس بین‌المللی تأکید کرد و گفت انتشار این قبیل اخبار بدون مستندات معتبر می‌تواند موجب سوءبرداشت افکار عمومی شود.

این اقدامات ترکیه در همسویی با فشارهای بین‌المللی علیه ایران، به‌ویژه پس از بازگشت قطع‌نامه‌های مختومه شورای امنیت، با شگفتی کارشناسان مواجه شد، زیرا کمتر کسی انتظار داشت آنکارا با توجه به روابط همسایگی و حسن هم‌جواری، چنین اقدام مستقیمی را در دستور کار قرار دهد و در اجراکردن قطع‌نامه‌های شورای امنیت پیش‌قدم شود. اما پاسخ به این سؤال در روابط راهبردی و معاملات گسترده ترکیه با آمریکا نهفته است؛ از خرید جنگنده‌های اف-۱۶ و اف-۳۵ تا خرید بوئینگ و همکاری‌های هسته‌ای، ترکیه در تلاش است تا با هماهنگی واشنگتن منافع منطقه‌ای خود را تأمین کند.

دیدار اردوغان و ترامپ؛ بازشدن پنجره‌ای نادر در روابط آمریکا و ترکیه

رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه، به‌تازگی با دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، در کاخ سفید دیدار کرد؛ نخستین دیدار مستقیم پس از شش سال. این ملاقات در شرایطی صورت گرفت که مسائل مهمی در روابط دوجانبه، ازجمله فروش جنگنده‌های اف-۳۵، تحریم‌ها و سیاست‌های منطقه‌ای، همچنان به بن‌بست رسیده بودند.

کارشناسان شورای آتلانتیک، ازجمله ریک اورتزن و یوگنیا گیبر، بر این باورند که این دیدار سه دستاورد مهم داشت؛ نخست، پایان‌دادن به فاصله شش‌ساله بین رهبران؛ دوم، ایجاد تصویر مثبت در افکار عمومی و بررسی مسائل مشترک منطقه‌ای مانند سوریه، اوکراین و غزه؛ و سوم، پیشرفت در چند حوزه کلیدی، ازجمله قرارداد خرید ال‌ان‌جی به ارزش ۴۳ میلیارد دلار و توافق هسته‌ای غیرنظامی برای رآکتورهای کوچک مدولار.

این دیدار همچنین به ترکیه فرصت می‌دهد تا در پرونده‌هایی مانند اف-۳۵ و کاهش وابستگی به انرژی روسیه پیشرفت کند. با توجه به فشار آمریکا برای کاهش خرید نفت و گاز از روسیه، ترکیه می‌تواند با بهره‌گیری از قراردادهای جدید، جایگزین‌هایی برای وابستگی انرژی خود بیابد و موقعیت راهبردی خود را تقویت کند.

قراردادهای بزرگ دفاعی و هوایی؛ بوئینگ و اف-۱۶ در مرکز توجه

شرکت هواپیمایی ملی ترکیه، ترکیش‌ایرلاینز، از خرید ۲۲۵ فروند هواپیما از شرکت بوئینگ خبر داد که شامل ۷۵ فروند مدل ۷۸۷ و ۱۵۰ فروند مدل ۷۳۷ می‌شود. این قرارداد بخشی از تلاش ترکیه برای به‌روزرسانی ناوگان هوایی خود تا سال ۲۰۳۵ و افزایش بهره‌وری عملیاتی است. مذاکرات برای تأمین موتور و خدمات تعمیر و نگهداری نیز ادامه دارد و این خرید هم‌زمان با دیدار اردوغان در کاخ سفید تأیید شد.

در بخش نظامی، ترکیه خواستار بازگشت به برنامه اف-۳۵ و خرید ۴۰ فروند جنگنده و همچنین ۴۰ فروند اف-۱۶ وایپر شده است. با وجود هیاهوی رسانه‌ای، بازگشت به برنامه اف-۳۵ با مقاومت کنگره آمریکا مواجه است و قانون‌گذاران از نگرانی‌های ژئوپلیتیکی، به‌ویژه نقش یونان و ناتو، سخن گفته‌اند. کارشناسان معتقدند اگر ترکیه امتیازات لازم را در پرونده اس-۴۰۰ روسیه بدهد، امکان پیشرفت در پرونده اف-۳۵ و خرید هواپیماهای مدرن فراهم خواهد شد. این تحولات نشان می‌دهد ترکیه در تلاش است ضمن تقویت توان دفاعی، با بهره‌گیری از فرصت‌های تجاری و نظامی، جایگاه منطقه‌ای خود را تثبیت کند و هم‌زمان وابستگی به روسیه را کاهش دهد.

سوریه، کردها، لیبی، اسرائیل و منطقه نفوذ ترکیه؛ معادلات پیچیده ژئوپلیتیکی

ترکیه در معادلات پیچیده ژئوپلیتیکی هم به آمریکایی‌ها نیاز مبرمی دارند. در یک مورد مهم، آنکارا در سوریه پس از سقوط بشار اسد نفوذ درخورتوجهی یافته و تلاش می‌کند با همکاری آمریکا و مدیریت بحران‌های منطقه‌ای، موقعیت خود را تثبیت کند. مسئله کردها و نیروهای دموکراتیک سوریه (SDF) یکی از محورهای اصلی مذاکرات با واشنگتن است و ترکیه از این موضوع برای تأمین منافع امنیتی و استراتژیک خود استفاده می‌کند. روابط ترکیه و اسرائیل نیز به دلیل جنگ غزه و نفوذ ترکیه در سوریه و حمایت از گروه‌های مسلح، در پایین‌ترین سطح قرار دارد. آمریکا از طریق میانجیگری و تعامل با طرف‌های منطقه‌ای سعی دارد تنش‌ها را کاهش دهد و موقعیت ترکیه را در معادلات منطقه‌ای تثبیت کند. این تحولات نشان می‌دهد که آنکارا ضمن تقویت موقعیت خود در سوریه و لیبی، در تعاملات با آمریکا و اسرائیل به دنبال حفظ تعادل و بهره‌گیری از فرصت‌های منطقه‌ای است.

مناسبات تهران-آنکارا، قربانی منافع اردوغان!

در پیوست آنچه گفته شد، معادلات پیچیده ترکیه با ایالات متحده و نیازهای متنوع آنکارا در حوزه‌های نظامی، تجاری، انرژی و منطقه‌ای، به‌وضوح نشان می‌دهد که اردوغان برای کسب امتیازات مدنظر خود ناگزیر است امتیاز بدهد تا بتواند امتیاز بگیرد. قراردادهای بزرگ هوایی و دفاعی، مذاکرات حساس درباره اف-۳۵ و اف-۱۶، تلاش برای کاهش وابستگی انرژی به روسیه، و همکاری‌های هسته‌ای غیرنظامی، همه بخش‌هایی از یک استراتژی طولانی‌مدت هستند که هدف آن تثبیت جایگاه ترکیه به‌عنوان یک قدرت منطقه‌ای مستقل، هم‌زمان با حفظ هماهنگی با واشنگتن و ناتو است. دراین‌میان ایران و منافع تهران به دلیل نزدیکی جغرافیایی و روابط همسایگی، به‌نوعی قربانی طبیعی این سیاست‌ها و بازی‌های بلندمدت ژئوپلیتیکی شده است. تحریم‌ها و فشارهای ترکیه علیه نهادها و شرکت‌های ایرانی، حتی اگر مستقیم ناشی از همکاری با آمریکا باشد، پیامدهایی جدی برای اقتصاد و توان هسته‌ای ایران دارد، بنابراین ترکیه با استفاده از موقعیت خود و نیز با آگاهی به نیازهای متعدد به آمریکا، همواره در موقعیت بده‌بستان قرار دارد و تهران ناخواسته تحت تأثیر تصمیمات و امتیازدهی‌های آنکارا قرار می‌گیرد. این واقعیت نشان می‌دهد که مناسبات همسایگی، حتی در شرایط حسن هم‌جواری، نمی‌تواند ایران را از پیامدهای معادلات پیچیده سیاسی، اقتصادی، امنیتی و دیپلماتیک منطقه‌ای مصون نگه دارد و ضرورت بازنگری در سیاست‌های راهبردی و دیپلماتیک تهران را بیش‌ازپیش آشکار می‌کند.

قطعا هر مقام و دولت ملی در جهان، ازجمله ترکیه، اولویت اصلی خود را حفظ منافع و امنیت ملی کشورش قرار می‌دهد و این یک واقعیت بنیادین در روابط بین‌الملل است. از این منظر، نمی‌توان انتظار داشت که اردوغان یا دولت آنکارا به بهانه منافع ایران، علیه قطع‌نامه‌ها و تحریم‌های شورای امنیت اقدام کنند یا هزینه‌ای متحمل شوند که منافع داخلی و منطقه‌ای آنها را به خطر بیندازد. سیاست خارجی کشورها همیشه در چارچوب مصالح خود تعریف می‌شود و توجه به این منطق، فهم رفتار آنکارا را ساده‌تر می‌کند.

البته با توجه به مجموعه تحولات اخیر در روابط ایران و ترکیه و نقش این کشور در فشارهای بین‌المللی علیه تهران، انتظار منطقی از آنکارا این بود که حداقل در برخورد با تحریم‌ها و فشارهای جهانی علیه ایران، پیشگام و شتاب‌زده عمل نکند. راهبرد محتاطانه و متوازن می‌توانست فرصتی ارزشمند در اختیار ترکیه قرار دهد تا ضمن حفظ منافع سیاسی، اقتصادی و نظامی خود، تهران را نیز از آسیب بیش از حد فشارهای بین‌المللی محافظت کند. یک رویکرد متوازن به ترکیه این امکان را می‌داد که بدون قربانی‌کردن جایگاه خود نزد واشنگتن و متحدان غربی، از ظرفیت‌های موجود در مناسبات با ایران نیز بهره‌برداری کند، کمااینکه در جریان بحران اوکراین نیز اردوغان با استفاد از یک سیاست پراگماتیک توانست به طور هم‌زمان از روابط با روسیه، آمریکا، اروپا، ناتو و حتی اوکراین استفاده کند و موقعیت خود را در منطقه تقویت کند.

این تجربه نشان می‌دهد که شتاب‌زدگی در سیاست خارجی همواره می‌تواند هزینه‌های جدی و غیرضروری ایجاد کند، به‌ویژه زمانی که کشور مدنظر همسایه‌ای حساس و استراتژیک باشد. انتخاب راهبرد سریع و فعال ترکیه در همراهی با تحریم‌ها و فشارهای بین‌المللی علیه ایران، برخلاف منافع تهران، نشان‌دهنده اولویت‌دهی آنکارا به توافق‌ها و نیازهای بلندمدت با واشنگتن و متحدان غربی است. این اقدام نه‌تنها ایران را در موقعیتی آسیب‌پذیر قرار می‌دهد، بلکه فضای سیاست خارجی و اقتصادی تهران را نیز محدود می‌کند و امکان برنامه‌ریزی برای کاهش تأثیر تحریم‌ها و فشارها را تضعیف می‌کند.

درعین‌حال این رفتار ترکیه بیانگر آن است که اردوغان برنامه‌های بلندمدت و جدی برای بهره‌برداری از فرصت‌های ژئوپلیتیک، اقتصادی و امنیتی دارد. شتاب‌زدگی آنکارا در همراهی با تحریم‌ها علیه ایران، نشان می‌دهد که ترکیه در پی دستیابی به امتیازات استراتژیک در روابط با آمریکا و اروپا است و از هیچ فرصتی برای تقویت موقعیت منطقه‌ای خود صرف‌نظر نمی‌کند. این واقعیت، ضرورت بازنگری ایران در تعاملات منطقه‌ای و تدوین راهبردهای هوشمندانه‌تر برای مقابله با فشارها و محدودیت‌های تحریمی را بیش‌ازپیش برجسته می‌کند و نشان می‌دهد که تهران باید با تدابیر دیپلماتیک، اقتصادی و امنیتی، ظرفیت‌های خود را برای کاهش آسیب ناشی از تصمیمات شتاب‌زده همسایه تقویت کند.

مدیریت تهران بر بحران پیرامونی

واقعیت این است که تهران با وجود اقدامات شتاب‌زده و تا حدی مخرب ترکیه، همچنان مسیر تعامل با آنکارا را حفظ کرده و سیاستی متوازن و منطقی در پیش گرفته است. نمونه بارز این رویکرد، سفر هفته گذشته امیر سرتیپ خلبان عزیز نصیرزاده، وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، به آنکارا و دیدار با ارتشبد یاشار گولر، وزیر دفاع ملی ترکیه است. این اقدام نشان می‌دهد که ایران با هوشمندی، به جای واکنش‌های شتاب‌زده و احساسی، در تلاش است فضای دیپلماتیک و حسن هم‌جواری با همسایگان را حفظ کرده و از تنش‌های بیشتر جلوگیری کند.

رفتار متوازن تهران اهمیت ویژه‌ای دارد، چراکه هرگونه شتاب‌زدگی متقابل در پاسخ به اقدامات آنکارا می‌توانست وضعیت منطقه‌ای را وخیم‌تر و فرصت‌های دیپلماتیک ایران را محدود کند. دیپلماسی مبتنی بر منطق و احترام متقابل با همسایگان، اکنون برای تهران حکم یک فضای تنفس استراتژیک را دارد که امکان مدیریت فشارهای خارجی و تحریم‌ها را فراهم می‌کند که نباید این فرصت و فضای تنفسی از بین برود و بسته شود. از سوی دیگر، ترکیه با توجه به جایگاه خود در ناتو، روابط گسترده با آمریکا و تجربه نقش‌آفرینی در پرونده هسته‌ای ایران، می‌تواند در مواقع بحرانی به‌عنوان میانجیگر مؤثر عمل کند؛ مسئله‌ای که اهمیت راهبردی حفظ روابط منطقی و متوازن با آنکارا را دوچندان می‌کند. علاوه‌براین مناسبات ایران و ترکیه تنها محدود به حوزه دوجانبه نیست و با پرونده‌های ژئوپلیتیکی گسترده‌تری مانند قفقاز جنوبی، روابط با جمهوری آذربایجان، بحران سوریه و دیگر معادلات منطقه غرب آسیا گره خورده است، بنابراین تهران با حفظ رویکرد محتاطانه و عدم شتاب‌زدگی، نه‌تنها از فرصت‌های موجود بهره می‌برد، بلکه زمینه لازم برای کنترل فشارها و مدیریت بحران‌های منطقه‌ای را نیز فراهم می‌کند. در مجموع، تعامل متوازن ایران با ترکیه، حتی در شرایط فشار و تحریم، نشان‌دهنده هوشمندی و تدبیر سیاست خارجی ایران است که ضمن احترام به منافع طبیعی همسایه، از خسارت‌های احتمالی برای امنیت ملی و موقعیت ژئوپلیتیکی تهران جلوگیری می‌کند و مسیر مذاکرات و همکاری‌های آینده را باز نگه می‌دارد.

واقعیت این است که تهران با وجود اقدامات شتاب‌زده و تا حدی مخرب ترکیه، همچنان مسیر تعامل با آنکارا را حفظ کرده و سیاستی متوازن و منطقی در پیش گرفته است. نمونه بارز این رویکرد، سفر هفته گذشته امیر سرتیپ خلبان عزیز نصیرزاده، وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، به آنکارا و دیدار با ارتشبد یاشار گولر، وزیر دفاع ملی ترکیه است

گزارش

هشدار جعفرزاده ایمن‌آبادی درباره فرسایش سرمایه اجتماعی در سایه افراط‌گرایی
تندروی، آفت انسجام ملی

شرق: در شرایطی که انسجام اجتماعی، اتحاد ملی و عقلانیت سیاسی، مهم‌ترین نیازهای کشور برای عبور از بحران‌های متراکم اقتصادی، دیپلماتیک و اجتماعی هستند، هشدارهای جدی غلامعلی جعفرزاده ایمن‌آبادی، نماینده ادوار مجلس، بار دیگر توجه‌ها را به نقش مخرب جریان‌های تندرو در ساختار قدرت جلب می‌کند. جعفرزاده در گفت‌وگویی با ایسنا، از ریشه‌دارشدن تفکرات افراطی در ساختار سیاسی کشور سخن می‌گوید. او معتقد است تا زمانی که این نگرش‌ها مجال بروز و تصمیم‌سازی دارند، نمی‌توان از اتحاد ملی سخن گفت. در نگاهی آسیب‌شناسانه، او از افراطی‌گری نه به‌عنوان یک موضع سیاسی، بلکه به‌عنوان ابزاری برای کسب منافع شخصی یا گروهی یاد می‌کند که با تحریف واقعیات، به کشور آسیب می‌زنند.

اتحاد ملی؛ در محاصره منافع گروهی

به باور جعفرزاده، مسئله بنیادین در مسیر اتحاد ملی، تفکراتی است که در تضاد با مصالح جمعی عمل می‌کنند. او به صراحت می‌گوید: «عده‌ای، اتحاد مردم را خسارت برای خود تلقی می‌کنند». این جمله، پرده از نوعی دوگانگی خطرناک در منطق قدرت برمی‌دارد؛ جایی که همبستگی ملی، به‌جای آنکه سرمایه‌ای برای پیشبرد سیاست‌ها تلقی شود، تهدیدی برای منافع جناحی پنداشته می‌شود. جعفرزاده با تأکید بر اینکه «برخی‌ها از این اختلاف نفع می‌برند؛ چه به شکل مستقیم و چه غیرمستقیم»، به ریشه‌های منفعت‌طلبانه بخشی از تندروی‌ها اشاره می‌کند؛ نفع‌جویی‌ای که از دل آن، سازوکارهایی نظیر تحریم را نعمت می‌خوانند و مکانیسم ماشه را غنیمت.

تفکری که تحریم را نعمت می‌بیند

نقد اصلی جعفرزاده متوجه نوعی ناآگاهی یا بی‌تفاوتی نسبت به پیامدهای واقعی تحریم و فشارهای خارجی است. او با لحنی متعجب از کسانی یاد می‌کند که گویی در فضای دیگری زندگی می‌کنند و نمی‌دانند تحریم‌ها چگونه زندگی مردم را فرسوده و اقتصاد کشور را زمین‌گیر کرده است.

این دیدگاه که تحریم می‌تواند فرصتی برای خودکفایی باشد، در سال‌های اخیر بارها از سوی برخی جریان‌ها تکرار شده و همواره محل مناقشه بوده است. جعفرزاده اما این نگاه را نه‌تنها ساده‌انگارانه، بلکه مخرب و غیرمنطقی می‌داند. به باور او، این نوع تحلیل‌های غیرواقعی به دورشدن کشور از منافع واقعی مردم منجر شده است.

بحران قهرمان‌گرایی

یکی از ریشه‌ای‌ترین نقدهای ایمن‌آبادی به فرهنگ سیاسی «قهرمان‌محور» در کشور بازمی‌گردد. او می‌گوید: «ما همواره دنبال یک قهرمان می‌گردیم تا کشور را نجات دهد»، اما هیچ‌گاه به فکر تقویت درونی ساختارها و نهادهای مدنی نبوده‌ایم. درحالی‌که به زعم او کشور نیازمند احزاب قدرتمند، ساختارهای پاسخ‌گو و اصلاحات بنیادی است. جعفرزاده تأکید می‌کند که راه‌حل پایدار برای نجات کشور، «انجام اصلاحات ساختاری» و «دمیدن روح واقعی به کالبد احزاب» است. به باور او، تنها در بستر چنین اصلاحاتی است که می‌توان براساس اصول دموکراسی، کشور را اداره و از بحران‌های موجود عبور کرد.

مسئولیت بزرگان در برابر افراط

او به نقش نخبگان و بزرگان کشور نیز اشاره می‌کند و خواهان آن است که این چهره‌ها در برابر جریان‌های تندرو سکوت نکنند و مسئولانه وارد عمل شوند؛ «واقعیت این است که باید بزرگان کشور این تندروها را سر جای خود بنشانند». او از خطری بزرگ‌تر سخن می‌گوید: «سکوت نخبگان می‌تواند به تداوم افراط‌گرایی و نهادینه‌شدن آن بینجامد». به باور او، هزینه تندروی تنها محدود به اختلافات داخلی نیست، بلکه دشمنان خارجی نیز از این وضعیت بهره‌برداری می‌کنند.

ادامه در صفحه ۳